

PARLAMENTNÍ
INSTITUT

Aktuální vývoj v eurozóně
v období od 1. 4. do 12. 4. 2013

Ing. Mgr. Jan Němec, Ph.D.

duben 2013

POSLANECKÁ
SNĚMOVNA
PARLAMENTU
ČESKÉ REPUBLIKY

Komplikovaná situace nastala na počátku dubna v **Portugalsku**, zemi, která od května 2011 čerpá prostředky od Mezinárodního měnového fondu a z EFSM a EFSF (celkem byla Portugalsku přislíbena pomoc 78 mld. eur, které by mělo mít možnost čerpat do května 2014). Finanční pomoc je podmíněna prováděním úsporných opatření, jež pravicová vláda premiéra Passose Coelha prosazuje navzdory rostoucímu odporu veřejnosti i značné části politických elit.

Nově plnění závazků vůči věřitelům vládě zkomplikoval rozsudek ústavního soudu, který 5. dubna s poukazem na protiústavnost zrušil čtyři články zákona o státním rozpočtu na rok 2013, díky nimž mělo být ještě v letošním roce uspořeno asi 1,5 mld. eur.¹ Podnět k ústavnímu soudu daly vedle dalších představitelé opozičních stran a vládě jindy spíše blízký prezident republiky. Pro portugalskou vládu bylo vytvoření těchto úspor podmínkou pro to, aby byly Portugalsku ze strany věřitelských institucí uvolněny v květnu další prostředky.

V nastalé situaci se předseda vlády Pedro Passos Coelho snaží nalézt řešení, které by bylo přijatelné pro věřitele. Představitelé Evropské komise ale již naznačili, že nehodlají nic měnit na dohodnutém plánu, stejně se vyjádřil i německý ministr financí Wolfgang Schäuble. Nicméně – slovy premiéra Passose Coelha – Portugalsko se nachází ve stavu nejvyšší nouze. Pro letošní rok se navíc předpokládá ekonomický pokles o 3,2 % hrubého domácího produktu a nárůst nezaměstnanosti na 19 % (z loňských 12,7 %).²

Jednou ze zemí eurozóny, u níž se již delší dobu spekuluje o možných problémech v jejím finančním sektoru, je **Slovinsko**. 9. dubna zveřejnila OECD zprávu o stavu ekonomiky v této zemi, kde se uvádí, že „*Slovinsko čelí závažné bankovní krizi, způsobené nadměrným rizikem, slabým korporátním řízením státem vlastněných bank a nedostatečně efektivními nástroji dohledu.*“³ OECD dále zmiňuje nedostatek transparentnosti a možné politické zásahy do bankovního sektoru spojené s řešením, které slovinská vláda přináší (vytvoření instituce, která by převzala nekvalitní pohledávky od dotčených bank).

Tentýž den, 9. dubna, navštívila Brusel slovinská premiérka Alenka Bratušek,⁴ která se zde setkala s představiteli EU. Bratušek odmítla srovnávání situace ve Slovinsku s krizí na Kypru

¹ BBC New Europe: Portugal constitutional court rejects budget articles, 6. 4. 2013, <http://www.bbc.co.uk/news/world-europe-22048169>

² EU Observer: Portuguese PM speaks of ‘national emergency’ after court ruling. 8. 4. 2013, <http://euobserver.com/economic/119729>

³ OECD: Economic Survey of Slovenia 2013, shrnutí dostupné na <http://www.oecd.org/eco/surveys/slovenia-2013.htm>.

⁴ A. Bratušek byla jmenována předsedkyní vlády 20. března 2013 poté, co byla v únoru pro údajnou korupci parlamentem vyslovena nedůvěra vládě Janeze Janši.

Aktuální vývoj v eurozóně v období od 1. 4. do 12. 4. 2013

a zdůraznila, že Slovinsko je schopné vyřešit problém svého bankovního sektoru vlastními silami.⁵ Nevhodnost srovnávání Slovinska s Kypru potvrdil i předseda Evropské Komise José Manuel Barroso. Slovinská vláda má v úmyslu v červnu tohoto roku zřídit Společnost pro správu bankovních aktiv (*Bank Asset Management Company*), tedy „banku pro špatné úvěry“, prostřednictvím které chce banky sanovat. Podle odhadů *International Institute of Finance*, organizace sdružující světové bankéře se sídlem ve Washingtonu, si taková sanace vyžádá 3,5 až 10 mld. eur.

Zajímavé informace o ekonomické kondici domácností v zemích eurozóny přinesla **zpráva Evropské centrální banky**, zveřejněná 8. dubna.⁶ Evropská centrální banka provedla průzkum finanční a spotřební situace domácností v zemích eurozóny, jehož první výsledky některá média interpretovala jako žebříček „bohatství“ daných zemí. Přestože je ve zprávě výslovně uvedeno, že data poskytnutá Kypru nejsou do značné míry srovnatelná s údaji z ostatních zemí, a měla by proto být interpretována s opatrností,⁷ některé masové sdělovací prostředky z dané zprávy naopak zdůraznily, že „*Kypřané patří k nejbohatším v eurozóně*“.⁸ Zpráva Evropské centrální banky ale poskytuje a interpretuje statistická data z několika vzájemně oddělených oblastí (aktiva domácností, dluhy, čisté bohatství, příjem a indikátory spotřebního a úvěrového omezení) a její závěry rozhodně nejsou takto zevšeobecnující jednoznačné. Zpráva spíše poskytuje informace o odlišných vzorcích nakládání s majetkem, úsporami a zajišťováním úvěrů mezi domácnostmi v zemích eurozóny.

Kyperská ekonomika podle vnitřních materiálů tzv. Troiky, tedy zástupců věřitelských institucí, v příštích dvou letech zažije pokles výkonnosti o 12,5 %. Vláda Kypru bude navíc muset prodat část svých zlatých rezerv, aby vyhověla podmínkám poskytnutí úvěru (jejichž konečná podoba má být sjednána během víkendu 13. a 14. dubna). Podle stávajících odhadů bude záchrana kyperského finančního sektoru vyžadovat 23 mld. eur, což je o šest miliard více, než se původně předpokládalo. Přislíbená pomoc MMF a eurozóny ve výši 10 mld. eur však nemá být navyšován; Kypr tedy bude muset rozdíl uhradit z jiných – vlastních – zdrojů.⁹

⁵ EU Observer: Slovenia promises to save its own banks, as doubts grow, 10. 4. 2013, <http://euobserver.com/economic/119753>; Europolitics, 4622: No bailout needed – Slovenian PM. 10. 4. 2013.

⁶ Zpráva je (včetně metodologie) dostupná zde: <http://www.ecb.int/pub/scientific/stats/html/index.en.html>

⁷ ECB: The Eurosystem Household Finance and Consumption Survey. Results from the First Wave, str. 4. <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/ecbsp2en.pdf?a98bffd8cecd499bc48881d6fad15f52>

⁸ Viz např. Ihned: Němci jsou nejchudší v eurozóně. Bohatší jsou i Slováci nebo Řekové, 9. 4. 2013, <http://byznys.ihned.cz/c1-59659910-nemci-jsou-nejchudsi-v-eurozone>

⁹ EU Observer: Cyprus economy to shrink 12.5% despite EU bailout, 11. 4. 2013, <http://euobserver.com/economic/119764>